

Statenvoorstel 34/26 A

Voorgestelde behandeling

Agendavergadering : 6 juli 2026

PS-vergadering :

Onderwerp

Evaluatie Energiefonds Brabant 2021-2024 en verlengen looptijd Energiefonds Brabant.

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS: 6345375

Programma

Milieu, Energie & Circulaire
Economie

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Het Energiefonds Brabant (EFB) is sinds de oprichting in december 2013 één van de instrumenten van de provincie om de energietransitie te versnellen. Met het EFB kunnen concrete projecten die de energietransitie kunnen versnellen, risicodragend medegefinancierd worden. Het beheer van het EFB wordt uitgevoerd door Energiefonds Brabant BV, een dochteronderneming van verbonden partij BOM Holding B.V. Conform het instellingsbesluit, vindt iedere vier jaar een evaluatie plaats, op basis waarvan indien nodig kan worden bijgestuurd.

De kernboodschap van de evaluatie luidt: "Het EFB heeft haar financiële KPI's en inhoudelijke doelen op een efficiënte en effectieve manier gerealiseerd." Wel geeft de evaluatie een aantal aandachtspunten mee, die kunnen helpen om de effectiviteit en volgbaarheid van het fonds te verbeteren.

In dit Statenvoorstel stellen Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor de evaluatie over de periode 2021-2024 vast te stellen en volgend uit een aandachtspunt voortkomend uit deze evaluatie, de looptijd van de lening aan EFB te verlengen met 8 jaar tot 2045. Daarnaast bevat de evaluatie een aantal andere aandachtspunten, die in goed overleg met EFB zullen worden opgepakt. Het evaluatierapport is als bijlage aan dit Statenvoorstel toegevoegd.

Het voorstel

1. De evaluatie van het Energiefonds Brabant vast te stellen.
2. De looptijd van het Energiefonds Brabant (EFB) te verlengen tot en met 31 december 2045.

Aanleiding

In juni 2013 hebben Provinciale Staten een viertal investeringsfondsen ingesteld, waaronder het Energiefonds Brabant (EFB) ([Statenvoorstel 42/13A](#)). Zoals vastgesteld in dit instellingsbesluit worden de investeringsfondsen vierjaarlijks geëvalueerd. In de [eerste evaluatie](#) van (2013-2016) lag het accent op de opzet, inrichting, organisatie en de processen van het EFB. In de [tweede evaluatie](#) (2017-2020) lag het accent op de mate waarin de adviezen uit de eerste evaluatie waren opgevolgd en op de resultaten van het fonds. De conclusies op deze twee vlakken waren positief. Bovendien kwam uit de tweede evaluatie naar voren dat het EFB sneller meer impact kan maken door enkele aanpassingen/ beleidswijzigingen door te voeren. Uw Staten zijn in oktober 2022 via een Statenmededeling over deze aanpassingen geïnformeerd (zie de [Statenmededeling 'Energiefonds Brabant, aanpassingen n.a.v. evaluatie 2021'](#)).

In oktober 2025 zijn uw Staten via een [memo gedeputeerde](#) geïnformeerd dat in 2026 de derde evaluatie van het EFB aan uw Staten wordt voorgelegd. Het doel van de voorliggende evaluatie over de jaren 2021-2024, is om inzicht te geven in de voortgang, werkwijze, effectiviteit en efficiency van het fonds en inzicht te geven of het EFB nog voldoende toegevoegde waarde heeft voor de realisatie van het provinciale energiebeleid, mede in het licht van de huidige behoefte van de markt. De evaluatie heeft, door personele aangelegenheden bij het onderzoeksbureau, meer tijd in beslag genomen, dan eerder is voorzien. In de evaluatie zijn twee hoofdvragen geformuleerd:

1. In hoeverre behaalt het fonds de financiële en inhoudelijke doelen op een efficiënte en effectieve manier?
2. In hoeverre biedt het fonds nog voldoende toegevoegde waarde in de huidige markt en voor het provinciale beleid?

Bevoegdheid

Evaluatie

Op grond van het door Provinciale Staten vastgestelde instellingsbesluit van 21 juni 2013, worden de provinciale investeringsfondsen (waaronder het Energiefonds Brabant) vierjaarlijks geëvalueerd. Conform de in het [document Monitoring, rapportage en verantwoording](#) (als bijlage opgenomen bij voornoemde Instellingsbesluit investeringsfondsen) afgesproken verantwoordelijkheidsverdeling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, hebben Provinciale Staten tot taak en verantwoordelijkheid om de vierjaarlijkse evaluaties van de investeringsfondsen vast te stellen. Op 4 maart 2024 is deze verantwoordelijkheidsverdeling nogmaals herbevestigd in een [Memo Gedeputeerde](#). Gedeputeerde Staten zijn conform de provinciewet bevoegd om te handelen in de rol van aandeelhouder van BOM Holding B.V. (en daarmee indirect van Energiefonds Brabant B.V.) en in die hoedanigheid bevoegd het fonds aan te sturen. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten in het kader van hun controlerende rol.

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS : 6345375

Verlenging

Voor de beoordeling van de bevoegdheid van PS bij de verlenging van het EFB wordt aangesloten bij eerdere besluitvorming rond het Innovatiefonds Brabant (IFB)

De griffier heeft destijds, op verzoek van uw Staten, advies ingewonnen bij prof. Mr. G. Boogaard, hoogleraar decentrale overheden aan de Universiteit Leiden. Op basis van dit advies is vastgesteld dat PS bevoegd zijn om te besluiten tot verlening van een dergelijk fonds.

Uw Staten hebben bij de instelling van het Innovatiefonds Brabant de verhouding tussen PS en het fonds vastgelegd, waarbij is bepaald dat Uw Staten gaan over instelling, bijstelling en voortijdige beëindiging van het fonds. Het verlengen van de looptijd daarvan is aangemerkt als een bijstelling van het instellingsbesluit, waarvoor een besluit van Uw Staten vereist is.

Deze lijn is naar analogie van toepassing op het EFB. Ook hier moet een verlenging van de looptijd worden beschouwd als een wijziging (bijstelling) van het instellingbesluit, waarvoor Uw Staten bevoegd zijn en een expliciet besluit dienen te nemen.

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS : 6345375

Rollen en belangen

Categorie belang	Provinciale rollen
1. Bestuurlijk	De provincie is aandeelhouder van BOM Holding BV en houdt middels haar belang in BOM Holding BV indirect 100% van de aandelen van Energiefonds Brabant BV, de fondsbeheerder van het EFB.
2. Financieel	De provincie heeft 60 miljoen aan kapitaal verstrekt aan Energiefonds Brabant B.V. in de vorm van een lening.
3. Wettelijk	N.v.t.
4. Beleid/uitvoering	De provincie gebruikt het EFB als instrument om uitvoering te geven aan haar provinciale energiebeleid.
5. Juridisch	Niet van toepassing

Risico: Investerings in energieprojecten waarbij sprake is van marktfalen, kennen een hoog risicoprofiel, langere terugverdientijd en een relatief laag financieel rendement.

Risicobeheersing: Om risico's te beheersen, is een gedegen risicomanagementproces van belang. Het investeringsreglement biedt daarvoor de kaders.

Doel

Provinciale Staten de evaluatie van het Energiefonds Brabant over de jaren 2021-2024 vast te laten stellen. Provinciale Staten kennis te laten nemen van de inhoud van de evaluatie, de wijze waarop Gedeputeerde Staten de geformuleerde aandachtspunten wil oppakken en het voorstel van Gedeputeerde Staten om de looptijd van het Energiefonds Brabant te verlengen tot 31 december 2045.

Argumenten

1. De evaluatie van het Energiefonds Brabant vast te stellen

1.1. Het EFB heeft haar financiële en inhoudelijke doelen op een efficiënte en effectieve manier gerealiseerd

De evaluatie laat zien dat het EFB in de periode 2021-2024 nagenoeg al haar financiële en inhoudelijke doelen behaalt. Dit betreft zowel het geïnvesteerde vermogen en de mate van revolverendheid. Daarnaast weet EFB een hogere financiële multiplier te realiseren en is de CO₂ reductie *per geïnvesteerde euro* ongeveer 9 keer hoger dan de gestelde norm. Gelijktijdig zijn de fondskosten van EFB duidelijk onder de vastgestelde norm.

De conclusie van de evaluatie luidt dan ook dat het EFB haar financiële KPI's en inhoudelijke doelstellingen op een efficiënte en effectieve manier in de evaluatieperiode heeft gerealiseerd.

1.2. Het EFB realiseert nagenoeg alle vooraf vastgestelde KPI's

Om de prestaties van het EFB goed te kunnen volgen, zijn naast financiële KPI's ook inhoudelijke doelstellingen afgesproken (KPI's). Uit de evaluatie blijkt dat deze KPI's in ruime meerderheid behaald worden. Voor 2 KPI's wordt in de evaluatie geconcludeerd dat deze door wijzigingen of inmiddels andere inzichten nader bekeken dienen te worden. Het betreft de KPI's CO₂-reductie (niet te verwarren met de KPI CO₂-reductie per geïnvesteerde euro) en Burgerparticipatie. Overigens worden deze KPI's nagenoeg gerealiseerd en gaat het vooral om de vraag of de KPI's met een aanpassing niet sprekender kunnen worden.

Aanpassing van deze KPI's acht ons college op dit moment niet opportuun. Voorkomen moet worden dat KPI's met een zekere frequentie worden aangepast, waardoor vergelijkbaarheid wordt verkleind. Wel willen we met EFB in gesprek hoe, met behoud van de KPI's, het informatiegehalte verder kan worden vergroot.

1.3 Het EFB is nog steeds van toegevoegde waarde voor het provinciale energiebeleid en het financieringslandschap voor energieprojecten

In de evaluatie is ook onderzocht of EFB 12 jaar na oprichting nog steeds van toegevoegde waarde is voor het provinciale energiebeleid. Daarbij moet in acht worden genomen dat in 2022 de technologiescope van het EFB is uitgebreid. Op deze manier beweegt de focus van EFB mee met ontwikkelingen in de techniek, nieuwe contractvormen en het aanbod van andere (waaronder private) partijen.

Conform doelstelling investeert het EFB alleen in projecten die de markt om diverse redenen laat liggen en er sprake is van marktfalen. Het EFB richt zich vooral op het bieden van (overbruggings)financiering om projecten naar de exploitatiefase te brengen en daarnaast op professionele ondersteuning bij ontwikkeling en realisatie. De behoefte aan risicodragende financiering en ontwikkelondersteuning wordt door marktpartijen en initiatiefnemers van

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS : 6345375

projecten onderschreven. Daarbij wordt het EFB ervaren als een deskundige en zakelijke gesprekspartner, die behulpzaam is bij het zoeken naar financieringsoplossingen voor projecten die bijdragen aan de beleidsdoelstellingen.

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS : 6345375

Het EFB is blijkens de evaluatie complementair aan private energiefondsen, crowdfundingplatforms en Invest-NL. Wat deze laatste betreft zit de complementariteit in het verschil in focus en financieringsgrootte. Juist door deze complementariteit kan EFB kleinere projecten financieren, terwijl voor grotere projecten zij samen met Invest-NL kan bijdragen aan grotere financieringen (€ 5-50 miljoen). Invest-NL werkt bij de ontwikkeling van financiële instrumenten regelmatig samen met regionale energiefondsen. Uit de evaluatie blijkt, dat het EFB met de huidige investeringsmogelijkheden een gat vult in het financieringslandschap. Voor grotere investeringen zijn andere mogelijke financiers, zoals onder andere het genoemde Invest-NL. Daarmee vervult het EFB zijn rol zoals bedoeld.

2. De looptijd van het Energiefonds Brabant (EFB) te verlengen tot 31 december 2045

2.1. De energietransitie vraagt ook de komende decennia nog om innovatieve oplossingen.

Wenselijk is dat de looptijd van het EFB een logisch verband houdt met de provinciale energieopgave. Met de vaststelling van het Energieperspectief 2050 is door uw Staten het langjarige karakter van de energietransitie onderstreept. Daarmee zijn er inhoudelijke gronden om het EFB voort te zetten en de looptijd te verlengen richting 2050. Een tegenargument kan zijn wanneer het EFB geen meerwaarde (meer) heeft in het financieringslandschap. Gezien de positieve evaluatie, de langjarige energie-opgave met (inter)nationale, provinciale en lokale doelen tot 2050, en de meerwaarde van het fonds in het financieringslandschap, zijn we voornemens de looptijd van het EFB te verlengen. Via de vierjaarlijkse evaluaties kan tussentijds de toekomstige meerwaarde van het fonds worden beschouwd en kan eventuele bijsturing plaatsvinden.

2.2 Het EFB presteert ook financieel goed, waardoor verlenging van de looptijd een voor de provincie een relatief veilige investering is.

Het fonds kent een omvang van € 60 miljoen en met de huidige conservatieve berekeningen kan deze lening volledig worden terugbetaald aan het einde van de looptijd. Het feit dat het fonds meer privaat kapitaal weet te mobiliseren dan de doelstelling, laat zien dat er veel vertrouwen is in de investeringsbeslissingen zoals deze door het fonds worden gemaakt. Omdat de aangetrokken cofinanciering deels van buiten Brabant afkomstig is, profiteerde de Brabantse economie als geheel en wordt de energietransitie versneld.

2.3 De verlenging van het EFB gaat niet gepaard met de inzet van extra financiële middelen; de omvang blijft voor de provincie gelijk.

De verwachting is dat met de huidige omvang van het fonds, in combinatie met de beschikbaarheid van additionele fondsen, voldoende is om een rol te blijven spelen in de financieringsbehoefte van projecten. Projecten die overigens wel regelmatig een grote investering vereisen, waar de betrokkenheid van andere financiers noodzakelijk is. De huidige verwachting is dat het EFB met hetgeen nog getrokken kan worden op de financiering en verwachte exitresultaten niet meer financiële ruimte nodig heeft om haar doelstellingen te behalen.

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS : 6345375

Kanttekeningen

- 1. Verlenging van de looptijd van het EFB heeft tot gevolg dat de middelen niet in 2037 maar in 2045 zullen terugvallen in de Bestemmingsreserve Investeringsagenda.*

Doordat de looptijd met 8 jaar wordt verlengd, blijft de uitstaande financieringsfaciliteit aan Energiefonds Brabant BV langer in stand. Ook duurt het langer voordat de eventuele gerealiseerde winst beschikbaar komt voor de provincie. Op basis van de voortgangsrapportages schatten wij het risico dat aan het einde van de looptijd de uitgezette € 60 miljoen niet volledig kan worden terugbetaald op dit moment in als "laag". Het gehele bedrage is bovendien gereserveerd in de Reserve Investeringsagenda.

- 2. Verlenging van de looptijd van het EFB moet tot herziening van een KPI (Totale CO₂-reductie) leiden.*

Verlening van de looptijd van het EFB heeft in ieder geval gevolgen voor de KPI 'Totale CO₂-reductie'. Met een langere looptijd is deze KPI makkelijker te realiseren. Wij zullen in overleg met EFB de waarde van deze KPI bezien en gerelateerd aan de looptijd van EFB verhogen. Voor de overige KPI's zijn wijzigingen op dit moment niet noodzakelijk en wenselijk. Zie ook argument 1.2.

Financiën

Het EFB is onderverdeeld in twee sub-fondsen:

- Het Ontwikkelfonds: omvang maximaal 30% van het fondsvermogen
- Het Warehousefonds: minimaal 70% van het fondsvermogen

Het Ontwikkelfonds verschaft eigen vermogen aan projecten in de opstartfase tot 90% van de kapitaalbehoefte. Het Warehousefonds verschaft tot een maximum van 25% van de kapitaalbehoefte en kan ook kortlopende leningen (senior brugfinanciering) verstrekken tot 90% van de kapitaalbehoefte.

Ontwikkelpjecten zijn risicovoller dan energieprojecten uit het Warehousefonds, die zijn gebaseerd op bewezen technieken en een volwaardige businesscase.

De provincie heeft bij het instellen van het Energiefonds €60 miljoen aan kapitaal verstrekt in de vorm van een lening aan Energiefonds Brabant B.V.

Van de beschikbare €60 miljoen heeft het EFB eind 2024 €30 miljoen geïnvesteerd. Eind 2025 is €27 miljoen geïnvesteerd (en €7,5 miljoen toegezegd) van de €60 miljoen, in een portefeuille van 42 projecten.¹ Over de gehele looptijd van het EFB is ultimo 2024 €50,6 miljoen geïnvesteerd. Ultimo 2025 is dit op basis van een voortgangsrapportage 2025 van het EFB €52,2 miljoen. Door terugbetalingen en exits is ultimo 2025 nog ruimte voor nieuwe investeringen ter hoogte van €25,5 miljoen. Dit biedt nog voldoende investeringsruimte voor de nabije toekomst.

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS : 6345375

Klimaat

Het EFB heeft als taakstelling om bij te dragen aan de doelstellingen van de provincie voor opwekking van duurzame energie en het behalen van reductie van de CO₂-uitstoot, zoals geformuleerd in de Energieagenda 2019-2030. In de evaluatie wordt gerapporteerd over de totale CO₂-reductie over de looptijd van het fonds en de CO₂-reductie per geïnvesteerde euro (zie hoofdstuk 3.2 van de evaluatie).

Op portefeuilleniveau heeft het EFB de doelstelling om over de gehele looptijd van het fonds 17.600 kiloton aan CO₂-reductie te realiseren. Per eind 2024 is 7.930 kiloton CO₂-reductie gerealiseerd. Omdat EFB sinds 2022 ook kan investeren in projecten die niet rechtstreeks bijdragen aan CO₂-reductie (zoals opslag van energie) blijft de realisatie van deze KPI iets achter bij de doelstelling. Vanzelfsprekend heeft een verlenging van de looptijd van EFB een positief effect op het realiseren van deze KPI.

Het EFB behaalt de doelstelling voor CO₂-reductie per geïnvesteerde euro ruimschoots (gemiddeld met een factor van circa negen: 259kg/euro t.o.v. de doelstelling van 30kg/euro). De CO₂-reductie per geïnvesteerde euro van het EFB is sterk afhankelijk van het aandeel van het EFB in de totale investering (financiële multiplier). Hieruit blijkt dat de investeringen van EFB zelf, in combinatie met de investeringen van cofinanciers, effect hebben op het realiseren van deze doelstelling.

Europese en internationale zaken

Het EFB is volledig gericht op energieprojecten in Noord-Brabant. In de uitvoering van het fonds op projectniveau worden ook de mogelijkheden onderzocht en benut van Europese subsidies/ fondsen.

Planning

Wanneer Provinciale Staten besluiten om het EFB te verlengen volgen de privaatrechtelijke rechtshandelingen om (1) de met de fondsmiddelen verstrekte lening aan Energiefonds Brabant BV te verlengen en (2) het fondsplan als aandeelhouder van Bom Holding BV en (indirect) Energiefonds Brabant BV vast

¹ (We presenteren hier tevens de recente cijfers over 2025, deze zijn geen onderdeel van de evaluatieperiode).

te stellen. De verwachting is dat de beide besluiten nog in 2026 kunnen worden genomen. GS zijn op grond van artikel 158, lid 1, onder d, van de Provinciewet bevoegd om 'tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de provincie te besluiten'.

Bevindingen uit de evaluatie betrekken wij bij de volgende vierjaarlijkse evaluatie van het EFB over de periode 2025-2028.

Datum

16 juni 2026

Documentnummer

GS: 6331722

PS : 6345375

Bijlagen

- Bijlage 1: Evaluatie Energiefonds Brabant 2021-2024

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA